

Procena angažovanja, samostalnosti i socijalnih odnosa u vrtiću

ClAMEISR

(Classroom Measure of Engagement, Independence, and Social Relationships)

R. A. McWilliam (2014)

Uputstva

Vaspitači koji su pratili aktivnosti deteta u grupi i u prostoru vrtića, u periodu od najmanje dve nedelje, zaokružuju jedan broj (1, 2 ili 3) za svaku stavku.

Bodovanje

Izračunajte u kom procentu je dete savladalo rutinu za svaku pojedinačnu stavku (tj. stavke ocenjene sa 3) i za ceo instrument. Ako je potrebno, izračunajte procenat savladanih rutina za stavke u svakom od domena koja se nalaze u tri kolone sa desne strane. Na primer, pet stavki se odnose na angažovanje (*A*) u *Muzici*. Na koliko *E* stavki je dete dobilo 3 za učinak? Podelite taj broj sa ukupnim brojem *E* stavki vezano za rutine u *Muzici* (5) i pomnožite sa 100. To je učinak angažovanja u *Muzici*. Ako za rutinu postoji manje od 3 stavki iz domenu, tada se učinak za tu rutinu ne računa. Na primer, za *Pranje ruku* postoji samo jedna *E* stavka i jedna *SR* stavka, tako da ne treba računati procenat za ta dva domena u rutini *Pranje ruku*.

Učinite to isto za ceo instrument: koliko *E* stavki je ocenjeno brojem 3 od ukupnog broja *E* stavki na ClAMEISR-u. To predstavlja ukupni rezultat angažovanja deteta. Alternativni metod za dobijanje ukupnog rezultata angažovanja je da se uproseče svi rezultati angažovanja u rutinama. To isto ponovite sa bilo kojim drugim domenima koji su od značaja a nalaze se u poslednje tri kolone (drugi domeni funkcionalnosti, razvojni domeni ili ishodi ranog detinjstva).

Primena u intervenciji

Veštine koje dete još nije ovladalo, ili ih samo ponekada koristi, mogu biti razmatrane za uključivanje u individualni program. Porodice mogu biti zainteresovane da neke od tih veština postanu ciljevi u Individualnom obrazovnom programu (IOP-u). U Jedinstvenom modelu rane intervencije 0–5 više se zalažemo za specifične funkcionalne ciljeve, kao što su ove veštine prema IOP-u, nego za postavljanje opštih ciljeva, a zatim specifičnih ciljeva. *ClAMEISR* je profilisanje funkcionalnosti čime se pomaže timu, u koji se naravno uključuje i porodica, da odrede koje rutine odgovaraju detetovim interesovanjima i sposobnostima, a koje nisu tako dobre. Ovakvo

profilisanje se može koristiti za unošenje promena u rutine, za uputstva koja se daju detetu ili očekivanjima tima. Na kraju, *ClaMEISR*, koji se primenjuje svakih šest meseci, dragocen je instrument za praćenje napretka.

1. Dolazak u vrtić

1. Dolazak u vrtić	Uzrast (g)	Još ne	Ponekad	Često/Uvek	F domen	R domen	Ishod
1.1. Igra se bez plakanja u prvih 20 min. nakon odlaska roditelja	3	1	2	3	A	D	1
1.2. Igra se nakon odlaska roditelja i ne plače	3	1	2	3	A	D	1
1.3. Uzvrća pozdrav odrasloj osobi	3	1	2	3	SO	KM	1
1.4. Samostalno ulazi u zgradu hodajući ili pomoću kolica	3	1	2	3	S	M	3
1.5. Sledi uputstva	3	1	2	3	A	K	2
1.6. Odlaže predmete u kutije za odlaganje na polici	3	1	2	3	S	A	3
	3	1	2	3	S	A	3

2

(g) - u godinama

* Funkcionalni domen: **A** = angažovanje, **S** = samostalnost, **SO** = socijalni odnosi

* Razvojni domen: **A** = adaptivni, **K** = kognitivni, **KM** = komunikacijski, **M** = motorni, **D** = društveni (socijalni)

* Ishodi: **1** = pozitivni socijalni odnosi, **2** = sticanje i korišćenje znanja i veština, **3** = sprovođenje radnje za zadovoljenje određene potrebe

1.7. Kači jaknu na vešalicu							
1.8. Skida jaknu	3	1	2	3	S	A	3
1.9. Bira šta će raditi i čime će se igrati	3	1	2	3	A	K	3
1.10. Izlazi iz kola uz asistenciju (ali bez podizanja)	3	1	2	3	S	M	3
1.11. Sledi u potpunosti rutinu dolaska u vrtić bez nagovaranja	3	1	2	3	A	K	1
1.12. Razgovara s odraslima koristeći govorni iskaz od jedne reči	3	1	2	3	SO	KM	2
1.13. U razgovoru sa odraslima koristi iskaze u kojima kombinuje dve reči	3	1	2	3	SO	KM	2
1.14. U razgovoru sa odraslima koristi cele rečenice	3	1	2	3	SO	KM	2
1.15. Razgovara sa odraslima o prošlim događajima (npr. šta se dogodilo sinoć)	4	1	2	3	SO	KM	2

3

(g) - u godinama

* Funkcionalni domeni: **A** = angažovanje, **S** = samostalnost, **SO** = socijalni odnosi* Razvojni domen: **A** = adaptivni, **K** = kognitivni, **KM** = komunikacijski, **M** = motorni, **D** = društveni (socijalni)* Ishodi: **1** = pozitivni socijalni odnosi, **2** = sticanje i korišćenje znanja i veština, **3** = sprovođenje radnje za zadovoljenje određene potrebe

1.16. Razgovara s odraslima o budućim događajima (npr. šta će se desiti kasnije u toku dana)	5	1	2	3	SO	KM	2
1.17. Prepoznaje svoje napisano ime (npr. na polici)	5	1	2	3	A	K	2

2. Slušanje muzike

2. Slušanje muzike	Uzrast (g)	Još ne	Ponekad	Često/Uvek	F domen	R domen	Ishod
2.1. Spontano proizvodi glasove	3	1	2	3	SO	KM	2
2.2. Tapše ili pljeska uz muziku	3	1	2	3	A	M	2
2.3. Imitira pokrete	3	1	2	3	SO	K	2
2.4. Bira pesme ili muziku	3	1	2	3	SO	KM	2
2.5. Koristi slušalice	3	1	2	3	A	A	3

4

(g) - u godinama

* Funkcionalni domen: **A** = angažovanje, **S** = samostalnost, **SO** = socijalni odnosi

* Razvojni domen: **A** = adaptivni, **K** = kognitivni, **KM** = komunikacijski, **M** = motorni, **D** = društveni (socijalni)

* Ishodi: **1** = pozitivni socijalni odnosi, **2** = sticanje i korišćenje znanja i veština, **3** = sprovođenje radnje za zadovoljenje određene potrebe

2.6. Peva pesmice	3	1	2	3	SO	KM	2
2.7. Sledi uputstva iz pesme	3	1	2	3	A	K	2
2.8. Pleše samo	3	1	2	3	S	M	3
2.9. Učestvuje u „bendu“ ili u „paradi“	3	1	2	3	A	M	1
2.10. Svira instrument	3	1	2	3	S	M	2
2.11. Pleše zajedno sa drugom decom	4	1	2	3	S	M	1
2.12. Pomera se skladno uz različite ritmove	5	1	2	3	A	K	2

3. Kupatilo

3. Kupatilo	Uzrast (g)	Još ne	Ponekad	Često/Uvek	F domen	R domen	Ishod
3.1. Pokazuje da su mu/joj mokre pelene/odeća	3	1	2	3	SO	A	3
3.2. Učestvuje u grupnom odlasku u toalet u skladu sa	3	1	2	3	A	A	3

5

(g) - u godinama

* Funkcionalni domen: **A** = angažovanje, **S** = samostalnost, **SO** = socijalni odnosi

* Razvojni domen: **A** = adaptivni, **K** = kognitivni, **KM** = komunikacijski, **M** = motorni, **D** = društveni (socijalni)

* Ishodi: **1** = pozitivni socijalni odnosi, **2** = sticanje i korišćenje znanja i veština, **3** = sprovođenje radnje za zadovoljenje određene potrebe

naložima odrasle osobe							
3.3. Uz asistenciju pere ruke	3	1	2	3	S	A	3
3.4. Seda na wc-šolju	3	1	2	3	S	M	3
3.5. Ostaje na wc-šolji odgovarajući vremenski period	3	1	2	3	A	A	3
3.6. Povlači vodu	3	1	2	3	S	A	3
3.7. Nakon što ukaže na potrebu da mora u toalet, uzdržava se dok ne ode u toalet	3	1	2	3	A	M	3
3.8. Obaveštava rečima ili gestom da želi u toalet	3	1	2	3	SO	KM	3
3.9. U periodu od najmanje dva sata dete nije uriniralo van pelene	3	1	2	3	A	A	3
3.10. Samo podiže pantalone	4	1	2	3	S	A	3
3.11. Samo spušta pantalone	4	1	2	3	S	A	3
3.12. Čeka u redu za toalet	4	1	2	3	A	A	1

6

(g) - u godinama

* Funkcionalni domeni: **A** = angažovanje, **S** = samostalnost, **SO** = socijalni odnosi* Razvojni domen: **A** = adaptivni, **K** = kognitivni, **KM** = komunikacijski, **M** = motorni, **D** = društveni (socijalni)* Ishodi: **1** = pozitivni socijalni odnosi, **2** = sticanje i korišćenje znanja i veština, **3** = sprovođenje radnje za zadovoljenje određene potrebe

3.13. Samostalno pere ruke	4	1	2	3	S	A	3
3.14. Zatvara cibzar	4	1	2	3	S	A	3
3.15. Briše se uz asistenciju	4	1	2	3	S	A	3
3.16. Briše se samostalno	4	1	2	3	S	M	3
3.17. Zakopčava pantalone na nitne	5	1	2	3	S	M	3
3.18. Zakopčava pantalone na dugmad	5	1	2	3	S	M	3

4. Napolju

4. Napolju	Uzrast (g)	Još ne	Ponekad	Često/Uvek	F domen	R domen	Ishod
4.1. Ljulja se uz asistenciju	3	1	2	3	S	M	3
4.2. Igra se s predmetima u pesku najmanje pet minuta	3	1	2	3	A	K	2

7

(g) - u godinama

* Funkcionalni domen: **A** = angažovanje, **S** = samostalnost, **SO** = socijalni odnosi

* Razvojni domen: **A** = adaptivni, **K** = kognitivni, **KM** = komunikacijski, **M** = motorni, **D** = društveni (socijalni)

* Ishodi: **1** = pozitivni socijalni odnosi, **2** = sticanje i korišćenje znanja i veština, **3** = sprovođenje radnje za zadovoljenje određene potrebe

4.3. Hoda samostalno ili se drugačije kreće oslanjajući se na sopstvenu snagu (npr. u kolicima)	3	1	2	3	S	M	3
4.4. Trči	3	1	2	3	S	M	3
4.5. Igra „vije“	3	1	2	3	SO	D	1
4.6. Penje se na ljuľjašku	3	1	2	3	S	M	3
4.7. Igra se u vodi	3	1	2	3	A	K	2
4.8. Skida jaknu	3	1	2	3	S	A	3
4.9. Staje u red	3	1	2	3	A	K	1
4.10. Zaprlja ruke (baštovanstvo, istraživanje, itd.)	3	1	2	3	A	A	2
4.11. Spušta se niz tobogan	3	1	2	3	S	M	3
4.12. Penje se merdevinama na spravama na igralištu	3	1	2	3	S	M	3
4.13. Oblači jaknu	3	1	2	3	S	A	3

8

(g) - u godinama

* Funkcionalni domeni: **A** = angažovanje, **S** = samostalnost, **SO** = socijalni odnosi* Razvojni domen: **A** = adaptivni, **K** = kognitivni, **KM** = komunikacijski, **M** = motorni, **D** = društveni (socijalni)* Ishodi: **1** = pozitivni socijalni odnosi, **2** = sticanje i korišćenje znanja i veština, **3** = sprovođenje radnje za zadovoljenje određene potrebe

4.14. Šuta loptu	3	1	2	3	S	M	3
4.15. Igra se na najmanje tri sprave na igralištu	3	1	2	3	A	A	3
4.16. Baca odozdo veliku loptu s obe ruke istovremeno	3	1	2	3	S	M	3
4.17. Čeka u redu jedan minut	3	1	2	3	A	K	1
4.18. Igra se sa vršnjacima naizmenično	3	1	2	3	SO	D	1
4.19. Pokazuje interesovanje za bube/insekte	3	1	2	3	A	K	2
4.20. Koristi reči ili gest	3	1	2	3	SO	KM	2
4.21. Penje se i na druge objekte osim merdevina za spustanje s tobogana	3	1	2	3	S	M	3
4.22. Vozi tricikl	3	1	2	3	S	M	3
4.23. Uključuje se u igre pretvaranja	3	1	2	3	A	K	2
	3	1	2	3	S	M	3

9

(g) - u godinama

* Funkcionalni domeni: **A** = angažovanje, **S** = samostalnost, **SO** = socijalni odnosi* Razvojni domen: **A** = adaptivni, **K** = kognitivni, **KM** = komunikacijski, **M** = motorni, **D** = društveni (socijalni)* Ishodi: **1** = pozitivni socijalni odnosi, **2** = sticanje i korišćenje znanja i veština, **3** = sprovođenje radnje za zadovoljenje određene potrebe

4.24. Šeta do igrališta i nazad							
4.25. Prikladno se igra u avanturističkim igrama	4	1	2	3	A	A	2
4.26. Hvata loptu	4	1	2	3	S	M	3
4.27. Kad uđe, pere ruke	4	1	2	3	A	A	3
4.28. Pokazuje interesovanje za stvari koje rastu (cveće, drveće, itd.)	5	1	2	3	A	K	2
4.29. Baca malu loptu odozdo	5	1	2	3	S	M	3
4.30. Ljulja se samostalno	5	1	2	3	S	M	3

5. Pranje ruku

5. Pranje ruku	Uzrast (g)	Još ne	Ponekad	Često/Uvek	F domen	R domen	Ishod
5.1. Sledi uputstva	3	1	2	3	S	D	3
	3	1	2	3	S	M	3

10

(g) - u godinama

* Funkcionalni domen: **A** = angažovanje, **S** = samostalnost, **SO** = socijalni odnosi

* Razvojni domen: **A** = adaptivni, **K** = kognitivni, **KM** = komunikacijski, **M** = motorni, **D** = društveni (socijalni)

* Ishodi: **1** = pozitivni socijalni odnosi, **2** = sticanje i korišćenje znanja i veština, **3** = sprovođenje radnje za zadovoljenje određene potrebe

5.2. Odlazi do lavaboa hodajući samostalno ili na neki drugi način (npr. u kolicima)							
5.3. Sledi u celini rutinu pranja ruku uz neke sugestije	4	1	2	3	S	K	3
5.4. Trlja ruke pod vodom dok pere ruke	4	1	2	3	S	A	3
5.5. Uzima papirni ubrus	4	1	2	3	S	A	3
5.6. Kvasi ruke	4	1	2	3	S	A	3
5.7. Pere ruke	4	1	2	3	S	A	3
5.8. Baca ubrus u smeće	4	1	2	3	S	A	3
5.9. Pušta vodu	4	1	2	3	S	A	3
5.10. Koristi sapun	4	1	2	3	S	A	3
5.11. Zatvara vodu pomoću ubrusa	5	1	2	3	S	A	3
5.12. Čeka u redu ukoliko je potrebno	5	1	2	3	A	K	1

11

(g) - u godinama

* Funkcionalni domeni: **A** = angažovanje, **S** = samostalnost, **SO** = socijalni odnosi* Razvojni domen: **A** = adaptivni, **K** = kognitivni, **KM** = komunikacijski, **M** = motorni, **D** = društveni (socijalni)* Ishodi: **1** = pozitivni socijalni odnosi, **2** = sticanje i korišćenje znanja i veština, **3** = sprovođenje radnje za zadovoljenje određene potrebe

5.13.Sledi u celosti rutinu pranja ruku bez sugestija	5	1	2	3	S	K	3

6. Usmerene aktivnosti (u krugu)

6. Usmerene aktivnosti (u krugu)	Uzrast (g)	Još ne	Ponekad	Često/Uvek	F domen	R domen	Ishod
6.1. Sedi na podu	3	1	2	3	A	M	1
6.2. Kreće se uz pesmicu	3	1	2	3	A	M	2
6.3. Do kruga se kreće bez problema	3	1	2	3	A	K	1
6.4. Iz kruga se kreće bez problema	3	1	2	3	A	K	1
6.5. Sledi uputstva	3	1	2	3	SO	D	2
6.6. Drži noge i ruke uz sebe	3	1	2	3	SO	D	1
6.7. Peva, proizvodi glasove ili komunicira na	3	1	2	3	SO	KM	2

12

(g) - u godinama

* Funkcionalni domeni: **A** = angažovanje, **S** = samostalnost, **SO** = socijalni odnosi

* Razvojni domen: **A** = adaptivni, **K** = kognitivni, **KM** = komunikacijski, **M** = motorni, **D** = društveni (socijalni)

* Ishodi: **1** = pozitivni socijalni odnosi, **2** = sticanje i korišćenje znanja i veština, **3** = sprovođenje radnje za zadovoljenje određene potrebe

neki drugi način dok peva pesmicu							
6.8. Saraduje s odraslima	3	1	2	3	SO	KM	1
6.9. Saraduje s vršnjacima	3	1	2	3	SO	KM	1
6.10. Čeka da dođe na red	3	1	2	3	A	K	1
6.11. Odgovara na pitanja	3	1	2	3	SO	D	2
6.12. Priča o prošlim događajima	5	1	2	3	SO	K	2

7. Obroci/Užine

7. Obroci/Užine	Uzrast (g)	Još ne	Ponekad	Često/Uvek	F domen	R domen	Ishod
7.1. Sedi u stolici	3	1	2	3	A	M	3
7.2. Jede raznovrsnu hranu	3	1	2	3	A	A	3
7.3. Hrani se samostalno kašikom	3	1	2	3	S	A	3
7.4. Hrani se samostalno viljuškom	3	1	2	3	S	A	3

13

(g) - u godinama

* Funkcionalni domen: **A** = angažovanje, **S** = samostalnost, **SO** = socijalni odnosi

* Razvojni domen: **A** = adaptivni, **K** = kognitivni, **KM** = komunikacijski, **M** = motorni, **D** = društveni (socijalni)

* Ishodi: **1** = pozitivni socijalni odnosi, **2** = sticanje i korišćenje znanja i veština, **3** = sprovođenje radnje za zadovoljenje određene potrebe

7.5. Drži ruke dalje od tuđih tanjira	3	1	2	3	SO	A	1
7.6. Koristi reči ili gest	3	1	2	3	SO	KM	2
7.7. Traži još	3	1	2	3	SO	KM	3
7.8. Dolazi na obrok/užinu bez ikakvih problema	3	1	2	3	A	K	1
7.9. Odlazi sa obroka/užine bez problema	3	1	2	3	A	K	1
7.10. Pije iz šolje bez poklopca	3	1	2	3	S	A	3
7.11. Reaguje na podstrekivanje odraslih osoba	3	1	2	3	SO	KM	1
7.12. Reaguje na podstrekivanje vršnjaka	3	1	2	3	SO	KM	1
7.13. Kaže "Ne" ili na neki drugi način odbije ponudu	3	1	2	3	SO	KM	3
7.14. Traži stvari na drugačiji način sem što govori „još“	3	1	2	3	SO	KM	2

14

(g) - u godinama

* Funkcionalni domeni: **A** = angažovanje, **S** = samostalnost, **SO** = socijalni odnosi* Razvojni domen: **A** = adaptivni, **K** = kognitivni, **KM** = komunikacijski, **M** = motorni, **D** = društveni (socijalni)* Ishodi: **1** = pozitivni socijalni odnosi, **2** = sticanje i korišćenje znanja i veština, **3** = sprovođenje radnje za zadovoljenje određene potrebe

7.15. Započinje saradnju s odraslima	3	1	2	3	SO	D	1
7.16. Započinje saradnju s vršnjacima	3	1	2	3	SO	D	1
7.17. Sklanja svoj tanjir i čašu	3	1	2	3	A	A	3
7.18. Sedi na svom mestu neophodno potrebno vreme	4	1	2	3	A	A	1
7.19. Poslužuje se samostalno iz činije	4	1	2	3	S	A	3
7.20. Čeka na svoj red	4	1	2	3	A	K	1
7.21. Ako mu je potrebna pomoć, čeka pravo vreme da je traži (ni prerano, ni prekasno)	4	1	2	3	SO	KM	3
7.22. Kada se suoči sa izazovom, istraje	5	1	2	3	A	K	3

8. Rad u maloj grupi s vaspitačem

8. Rad u maloj grupi s vaspitačem	Uzrast (g)	Još ne	Ponekad	Često/Uvek	F domen	R domen	Ishod
-----------------------------------	------------	--------	---------	------------	---------	---------	-------

15

(g) - u godinama

* Funkcionalni domen: **A** = angažovanje, **S** = samostalnost, **SO** = socijalni odnosi

* Razvojni domen: **A** = adaptivni, **K** = kognitivni, **KM** = komunikacijski, **M** = motorni, **D** = društveni (socijalni)

* Ishodi: **1** = pozitivni socijalni odnosi, **2** = sticanje i korišćenje znanja i veština, **3** = sprovođenje radnje za zadovoljenje određene potrebe

8.1. Sledi uputstva	3	1	2	3	SO	K	1
8.2. Učestvuje u aktivnosti dok druga deca pričaju	3	1	2	3	A	KM	2
8.3. Učestvuje bez problema u aktivnosti	3	1	2	3	A	K	1
8.4. Napušta aktivnost bez problema	3	1	2	3	A	K	1
8.5. Koristi materijale na pravilan način	3	1	2	3	A	K	2
8.6. Koristi reči ili gest	3	1	2	3	SO	KM	1
8.7. Odgovara na pitanja	3	1	2	3	SO	KM	2
8.8. Saraduje s vršnjacima	3	1	2	3	SO	D	1
8.9. Smenjuje se naizmenično	3	1	2	3	A	K	1
8.10. Deli stvari s drugima	4	1	2	3	SO	D	1
8.11. Bavi se aktivnostima odgovarajuće vreme	4	1	2	3	A	K	1
	4	1	2	3	A	K	2

16

(g) - u godinama

* Funkcionalni domeni: **A** = angažovanje, **S** = samostalnost, **SO** = socijalni odnosi* Razvojni domen: **A** = adaptivni, **K** = kognitivni, **KM** = komunikacijski, **M** = motorni, **D** = društveni (socijalni)* Ishodi: **1** = pozitivni socijalni odnosi, **2** = sticanje i korišćenje znanja i veština, **3** = sprovođenje radnje za zadovoljenje određene potrebe

8.12. Završava zadatke							
8.13. Posprema za sobom	4	1	2	3	A	A	2

9. Pranje zuba

9. Pranje zuba	Uzrast (g)	Još ne	Ponekad	Često/Uvek	F domen	R domen	Ishod
9.1. Drži četkicu u ruci	3	1	2	3	S	M	3
9.2. Ispljune u lavabo	3	1	2	3	S	A	3
9.3. Prati uputstva	3	1	2	3	SO	K	2
9.4. Briše usta ubrusom	3	1	2	3	S	A	3
9.5. Popne se na stoličicu ukoliko je potrebno	3	1	2	3	S	M	3
9.6. Čeka na svoj red	3	1	2	3	A	K	1
9.7. Traži pomoć ako mu je potrebna	3	1	2	3	SO	KM	3
9.8. Imitira	3	1	2	3	SO	K	2
	4	1	2	3	S	A	3

17

(g) - u godinama

* Funkcionalni domen: **A** = angažovanje, **S** = samostalnost, **SO** = socijalni odnosi

* Razvojni domen: **A** = adaptivni, **K** = kognitivni, **KM** = komunikacijski, **M** = motorni, **D** = društveni (socijalni)

* Ishodi: **1** = pozitivni socijalni odnosi, **2** = sticanje i korišćenje znanja i veština, **3** = sprovođenje radnje za zadovoljenje određene potrebe

9.9. Vraća četkicu na mesto							
9.10. Pušta i zatvara vodu	4	1	2	3	S	A	3
9.11. Stavlja pastu za zube na četkicu	4	1	2	3	S	A	3
9.12. Pere sve zube	4	1	2	3	S	A	3
9.13. Ispira usta	4	1	2	3	S	A	3
9.14. Skida i vraća zatvarač na pastu	4	1	2	3	S	A	3

10. Pričanje priča

10. Pričanje priča	Uzrast (g)	Još ne	Ponekad	Često/Uvek	F domen	R domen	Ishod
10.1. Pravilno sedi na stolici ili tepihu	3	1	2	3	A	M	1
10.2. Sedi pored vršnjaka ne smetajući im	3	1	2	3	SO	D	1
10.3. Gleda u slikovnice kada se od njega / nje traži	3	1	2	3	A	K	2
10.4. Odgovara na pitanja	3	1	2	3	SO	KM	2

18

(g) - u godinama

* Funkcionalni domen: **A** = angažovanje, **S** = samostalnost, **SO** = socijalni odnosi

* Razvojni domen: **A** = adaptivni, **K** = kognitivni, **KM** = komunikacijski, **M** = motorni, **D** = društveni (socijalni)

* Ishodi: **1** = pozitivni socijalni odnosi, **2** = sticanje i korišćenje znanja i veština, **3** = sprovođenje radnje za zadovoljenje određene potrebe

10.5. Sledi uputstva	3	1	2	3	SO	K	2
10.6. Odgovara na pitanja u vezi sa pričom naizmenično sa svojim vršnjacima	3	1	2	3	A	K	1
10.7. Odgovara na uputstva iz priče	3	1	2	3	A	K	2
10.8. Uzajamno saraduje s odraslim osobama tokom čitanja (obično „jedan na jedan“)	3	1	2	3	SO	KM	1
10.9. Prisustvuje odgovarajući vremenski period	4	1	2	3	A	K	2
10.10. Ponavlja već poznat tekst	4	1	2	3	SO	KM	2
10.11. Glumi scene iz knjige ili priče	4	1	2	3	A	K	2
10.12. „Čita“ pričajući priču iz knjige	4	1	2	3	A	K	2
10.13. Gleda knjige bez da je/ga neko pozove ili kaže	4	1	2	3	A	A	2
	5	1	2	3	SO	K	2

19

(g) - u godinama

* Funkcionalni domeni: **A** = angažovanje, **S** = samostalnost, **SO** = socijalni odnosi* Razvojni domen: **A** = adaptivni, **K** = kognitivni, **KM** = komunikacijski, **M** = motorni, **D** = društveni (socijalni)* Ishodi: **1** = pozitivni socijalni odnosi, **2** = sticanje i korišćenje znanja i veština, **3** = sprovođenje radnje za zadovoljenje određene potrebe

10.14. Priča o osećanjima likova iz priče							
10.15. Gleda knjigu sa vršnjakom	5	1	2	3	SO	D	1

11. Spavanje

11. Spavanje	Uzrast (g)	Još ne	Ponekad	Često/Uvek	F domen	R domen	Ishod
11.1. Ostaje na prostirci/u krevetu odgovarajuće vreme	3	1	2	3	A	A	1
11.2. Spava	3	1	2	3	A	A	3
11.3. Ostaje na prostirci/u krevetu bez prisustva odraslog pored sebe	3	1	2	3	S	A	3
11.4. Tiho se igra kada ne spava	3	1	2	3	A	A	1
11.5. Ostaje na prostirci /u krevetu bez dozivanja ili preterane buke	3	1	2	3	SO	A	1
11.6. Dolazi do prostirke / kreveta bez problema	3	1	2	3	A	K	3

20

(g) - u godinama

* Funkcionalni domen: **A** = angažovanje, **S** = samostalnost, **SO** = socijalni odnosi

* Razvojni domen: **A** = adaptivni, **K** = kognitivni, **KM** = komunikacijski, **M** = motorni, **D** = društveni (socijalni)

* Ishodi: **1** = pozitivni socijalni odnosi, **2** = sticanje i korišćenje znanja i veština, **3** = sprovođenje radnje za zadovoljenje određene potrebe

11.7. Posle dremanja odlazi sa prostirke/ iz krevca bez problema	3	1	2	3	A	K	3
--	---	---	---	---	---	---	---

12. Slobodna igra

12. Slobodna igra	Uzrast (g)	Još ne	Ponekad	Često/Uvek	F domen	R domen	Ishod
12.1. Bira igračke kojima će se igrati	3	1	2	3	SO	KM	2
12.2. Igra se igračkama ponavljajući pokrete (npr. udara)	3	1	2	3	A	K	2
12.3. Igra se sâmo	3	1	2	3	SO	D	1
12.4. Igra se sa sličnim predmetima pored drugog deteta (paralelna igra)	3	1	2	3	SO	D	1
12.5. Igračke koristi na predviđen način (funkcionalna igra)	3	1	2	3	A	K	2
12.6. Pravi izbor od onog što mu odrasla osoba nudi	3	1	2	3	SO	KM	2

21

(g) - u godinama

* Funkcionalni domen: **A** = angažovanje, **S** = samostalnost, **SO** = socijalni odnosi

* Razvojni domen: **A** = adaptivni, **K** = kognitivni, **KM** = komunikacijski, **M** = motorni, **D** = društveni (socijalni)

* Ishodi: **1** = pozitivni socijalni odnosi, **2** = sticanje i korišćenje znanja i veština, **3** = sprovođenje radnje za zadovoljenje određene potrebe

12.7. Traži od odraslih osoba da se igraju	3	1	2	3	SO	KM	1
12.8. Priključuje se bar jednom detetu u igri	3	1	2	3	SO	D	1
12.9. Koristi reči ili gest	3	1	2	3	SO	KM	2
12.10. Pretvara se da je na čajanki ili da obeduje	3	1	2	3	A	K	2
12.11. Na zahtev odlaže materijale iz ruke	3	1	2	3	SO	D	2
12.12. Igra se s drugim detetom ali bez postojanja zajedničkog cilja (asocijativna igra)	3	1	2	3	SO	D	1
12.13. Traži pomoć	3	1	2	3	SO	KM	3
12.14. Pita vršnjaka da se igraju	3	1	2	3	SO	D	1
12.15. Uparuje boje	3	1	2	3	A	K	2
12.16. Uparuje obike	3	1	2	3	A	K	2

22

(g) - u godinama

* Funkcionalni domeni: **A** = angažovanje, **S** = samostalnost, **SO** = socijalni odnosi* Razvojni domen: **A** = adaptivni, **K** = kognitivni, **KM** = komunikacijski, **M** = motorni, **D** = društveni (socijalni)* Ishodi: **1** = pozitivni socijalni odnosi, **2** = sticanje i korišćenje znanja i veština, **3** = sprovođenje radnje za zadovoljenje određene potrebe

12.17. Uparuje slova, životinje ili druge pojmove	3	1	2	3	A	K	2
12.18. Pokazuje prstom ka onom što ga zanima	3	1	2	3	SO	KM	2
12.19. Sklapa (slagalice, oblike)	3	1	2	3	A	K	2
12.20. Tokom igre sa drugima, čeka	3	1	2	3	A	K	1
12.21. U igri pretvaranja, oblači se i svlači (maskira se u igri "kobajagi")	3	1	2	3	A	K	2
12.22. Pravi stvari (npr. crta crtež koji nešto predstavlja, pravi voz od kocakica, slaže predmete da bi napravilo kuću)	4	1	2	3	A	K	2
12.23. Igra se s drugim detetom da bi postigli zajednički cilj (kooperativna igra)	4	1	2	3	SO	D	1
12.24. Rešava probleme s	4	1	2	3	SO	D	2

23

(g) - u godinama

* Funkcionalni domeni: **A** = angažovanje, **S** = samostalnost, **SO** = socijalni odnosi* Razvojni domen: **A** = adaptivni, **K** = kognitivni, **KM** = komunikacijski, **M** = motorni, **D** = društveni (socijalni)* Ishodi: **1** = pozitivni socijalni odnosi, **2** = sticanje i korišćenje znanja i veština, **3** = sprovođenje radnje za zadovoljenje određene potrebe

vršnjacima kada su u sukobu							
12.25. Igra se predmetima pretvarajući se da su nešto drugo	4	1	2	3	A	K	2
12.26. Odláže materijale za igru bez da mu se kaže	4	1	2	3	A	A	2
12.27. Pita za svoj red	4	1	2	3	SO	D	1
12.28. Kada je suočen s izazovom, istrajava	5	1	2	3	A	K	2
12.29. Igra igru uloga (pretvara se da je neko npr. policajac, doktor), a ne samo igra čajanka ili obedovanje	5	1	2	3	A	K	2
12.30. Završava šemu igranja (tj. ne izlazi u toku igre)	5	1	2	3	A	K	2
12.31. Pravi plan za igru (koristi reči da bi objasnio/la šta će se dogoditi)	5	1	2	3	A	K	2

(g) - u godinama

* Funkcionalni domeni: **A** = angažovanje, **S** = samostalnost, **SO** = socijalni odnosi

* Razvojni domen: **A** = adaptivni, **K** = kognitivni, **KM** = komunikacijski, **M** = motorni, **D** = društveni (socijalni)

* Ishodi: **1** = pozitivni socijalni odnosi, **2** = sticanje i korišćenje znanja i veština, **3** = sprovođenje radnje za zadovoljenje određene potrebe

13. Odlazak iz vrtića

13. Odlazak iz vrtića	Uzrast (g)	Još ne	Ponekad	Često/Uvek	F domen	R domen	Ishod
13.1. Prihvata osobu koja dolazi po njega/nju	3	1	2	3	SO	D	1
13.2. Odlazi do vozila za prevoz samovoljno	3	1	2	3	S	M	3
13.3. Čeka u redu određeno vreme da bi napustio prostoriju	3	1	2	3	A	K	1
13.4. Skuplja svoje stvari	3	1	2	3	S	A	3
13.5. Pozdravlja se	3	1	2	3	SO	KM	1
13.6. Oblači jaknu	3	1	2	3	S	A	3
13.7. Napušta sobu ili igralište bez problema	3	1	2	3	A	K	3
13.8. Započinje rutinu odlaska kući bez problema	3	1	2	3	A	K	1

25

(g) - u godinama

* Funkcionalni domen: **A** = angažovanje, **S** = samostalnost, **SO** = socijalni odnosi

* Razvojni domen: **A** = adaptivni, **K** = kognitivni, **KM** = komunikacijski, **M** = motorni, **D** = društveni (socijalni)

* Ishodi: **1** = pozitivni socijalni odnosi, **2** = sticanje i korišćenje znanja i veština, **3** = sprovođenje radnje za zadovoljenje određene potrebe

13.9. Sklanja materijale za igru	4	1	2	3	S	A	1
13.10. Pokazuje svoje ime na listi za odjavu	4	1	2	3	SO	K	2
13.11. Priča o budućnosti (npr. o toj večeri, kad će se vratiti)	5	1	2	3	SO	KM	2

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

(g) - u godinama

* Funkcionalni domen: **A** = angažovanje, **S** = samostalnost, **SO** = socijalni odnosi

* Razvojni domen: **A** = adaptivni, **K** = kognitivni, **KM** = komunikacijski, **M** = motorni, **D** = društveni (socijalni)

* Ishodi: **1** = pozitivni socijalni odnosi, **2** = sticanje i korišćenje znanja i veština, **3** = sprovođenje radnje za zadovoljenje određene potrebe